

EXPUNERE DE MOTIVE

Prezenta propunere legislativă de modificare și completare a dispozițiilor din Codul penal vizează limitele răspunderii penale a minorului, în sensul coborârii pragului de la care poate interveni răspunderea penală pentru savarsirea anumitor infracțiuni contra vieții, integrității corporale, sănătății și patrimoniului **sub vârsta de 14 ani**, cu menținerea unei răspunderi condiționate de existența discernământului. În forma actuală, Codul penal stabilește că minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani nu răspunde penal, iar minorul cu vârsta între 14 și 16 ani răspunde penal numai dacă se dovedește că a săvârșit fapta cu discernământ, în timp ce minorul care a împlinit vârsta de 16 ani răspunde penal potrivit legii.

Necesitatea intervenției legislative este determinată de evoluția fenomenului infracțional în rândul minorilor, de frecvența și gravitatea unor fapte violente comise de copii aflați sub pragul actual al răspunderii penale, precum și de dificultățile structurale ale reacției instituționale în situațiile în care autorii unor fapte de o gravitate excepțională nu pot fi supuși niciunei forme de răspundere penală, indiferent de gradul de maturizare ori de înțelegerea consecințelor actelor comise. Cazurile recente au demonstrat, cu o forță deosebită, că reacția exclusiv civilă ori administrativă, în lipsa unei ancorări în mecanismele specifice procesului penal, poate fi insuficientă atât pentru protecția comunității, cât și pentru intervenția timpurie, structurată și verificabilă asupra copilului aflat în conflict cu legea.

Un exemplu relevant îl reprezintă cauza privind uciderea unui adolescent de 15 ani în localitatea Cenei, județul Timiș, faptă comisă, potrivit informațiilor publice, de trei minori, dintre care unul avea 13 ani la momentul comiterii. Conform relatărilor din presă, victima a fost ucisă prin violențe grave, cadavrul fiind ulterior incendiat și ascuns, iar suspectul de 13 ani nu a putut fi tras la răspundere penală exclusiv ca efect al pragului de vârstă¹. În același context, autoritățile au arătat că regimul juridic actual se raportează la art. 113 din Codul penal, iar pentru minorii între 14 și 16 ani evaluarea discernământului este esențială, inclusiv prin expertize de specialitate.

Dimensiunea fenomenului este confirmată de datele comunicate public cu privire la fapte penale înregistrate de poliție în sarcina minorilor. Potrivit datelor transmise de Inspectoratul General al Poliției Române, în primul semestru al anului 2024 au fost înregistrate la nivel național **1.267** de fapte penale comise de copii cu vârsta de până la 13 ani, dintre care **546 au vizat infracțiuni de**

¹ https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/caz-cutremurator-in-timis-baiat-de-15-ani-ucis-incendiat-si-ingropat-de-alti-3-adolescenti-suspectii-provin-din-familii-vulnerabile-3596089?_grsc=cookies&_grts=59013621&_grua=8e253f85246590342756399a57054cb8&_grrn=1

loviri sau alte violențe, 382 infracțiuni de furt și 85 infracțiuni de distrugere. În aceeași perioadă au fost înregistrate 687 de fapte penale comise de minori cu vârsta între 14 și 15 ani care, potrivit legii, nu răspund penal, respectiv 859 de fapte penale comise de minori cu vârsta între 14 și 15 ani cu răspundere limitată în funcție de discernământ, iar pentru categoria de vârstă 16 și 17 ani au fost înregistrate 2.267 de fapte penale. Prin raportare la aceste date, rezultă un total de 5.080 de fapte penale atribuite minorilor cu vârsta sub 18 ani, doar în primele șase luni ale anului 2024, cu o pondere semnificativă a faptelor violente și patrimoniale.

În ceea ce privește infracțiunile violente, date oficiale prezentate public indică o evoluție care reclamă intervenție legislativă și instituțională. Pentru copii cu vârsta de până la 13 ani, în anul **2022** au fost înregistrate **705** infracțiuni de loviri sau alte violențe, în anul **2023** au fost înregistrate **909** astfel de infracțiuni, iar în anul **2024** au fost înregistrate **1.038**. Dinamica anuală în creștere, nivelul atins în anul 2024 evidențiază o creștere care nu poate fi ignorată în politica penală și în politicile publice de prevenție. În fiecare an, aproximativ 500 de adolescenți și tineri din România ajung în cele patru centre de detenție din țară. În 2024 au fost înregistrate **2903 cazuri de infracțiuni săvârșite de minori sub 14 ani**, o creștere de aproape **900** de cazuri în patru ani.

Legislațiile din Europa cunosc un sistem bazat pe ideea împărțirii vârstei în etape succesive, individul trecând de la o iresponsabilitate totală la o responsabilitate totală. Ceea ce diferențiază legislațiile, este faptul că etapele nu sunt identice în fiecare țară și că în interiorul unei etape, regimul aplicabil nu e întotdeauna același. În Anglia și Țara Galilor, Spania, Țările de Jos, Portugalia și Elveția, un minor care nu a atins vârsta răspunderii penale nu poate fi considerat în niciun caz răspunzător penal. În aceste cinci țări, vârsta răspunderii penale variază între șapte și șaisprezece ani: este de **7 ani în Elveția, 10 ani în Anglia și Țara Galilor, 12 ani în Țările de Jos** și 16 ani în Portugalia. Elveția intenționează să majoreze această vârstă la zece ani. Țările de Jos au redus-o de la paisprezece la doisprezece ani în anul 1994. În Anglia și Țara Galilor, prezumția de iresponsabilitate care exista pentru copii cu vârste cuprinse între 10 și 14 ani a fost eliminată recent. În celelalte țări, minorul care nu a atins vârsta majoratului penal este prezumat iresponsabil, dar, începând cu o vârstă inferioară majoratului penal, răspunderea sa penală poate fi totuși angajată dacă sunt îndeplinite anumite condiții. Vârsta iresponsabilității penale relative variază de la un stat la altul. Astfel, este de **13 ani în Franța, 14 ani în Germania și Italia** și 16 ani în Belgia. Condițiile care permit excepții de la prezumția de iresponsabilitate a minorilor variază de la o țară la alta. Germania și Italia se bazează pe un criteriu predominant moral: prima analizează maturitatea și discernământul tânărului infractor, în timp ce a doua se referă la „capacitatea de a voi și de a înțelege”.

Propunerea legislativă urmărește introducerea posibilității de atragere a răspunderii penale începând sub vârsta de 14 ani, prin re poziționarea pragului de nerăspundere penală sub această vârstă și prin menținerea unui mecanism de răspundere condiționată de discernământ pentru intervalul de vârstă apropiat de

prag, tocmai pentru a asigura un echilibru între protecția copilului și necesitatea unei reacții juridice efective în cazul faptelor grave.

În acest sens, se are în vedere extinderea, în mod corespunzător, a garanțiilor deja consacrate pentru minorii aflați în proceduri penale. Asistența juridică este obligatorie atunci când suspectul sau inculpatul este minor, ceea ce oferă un cadru minim de protecție procesuală ce trebuie menținut și consolidat pentru noua categorie de vârstă.

În mod corelativ, expertiza medico-legală psihiatrică are rolul de a clarifica existența și gradul discernământului, în mod logic, extinderea acestor mecanisme de evaluare către intervalul 12 până la 14 ani, pentru a evita orice automatism și pentru a păstra caracterul științific al stabilirii discernământului.

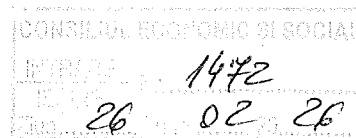
În planul politicii penale interne, modificarea pragului de vârstă nu este concepută ca o înăsprire, ci ca o adaptare a cadrului normativ la realități constatate, care să permită statului să reacționeze proporțional și diferențiat la fapte grave comise de copii care, în mod demonstrabil, înțeleg semnificația conduitei lor.

Impactul social al inițiativei se reflectă atât în dimensiunea de protecție a comunității, cât și în dimensiunea de protecție a copilului. În lipsa răspunderii penale, unele cazuri ajung să fie gestionate fragmentar, prin măsuri administrative sau prin intervenții sociale care nu beneficiază de aceeași rigoare probatorie, de aceeași verificare judiciară și de aceeași capacitate de individualizare a răspunsului precum procedurile specializate din materia justiției juvenile.

În concluzie, propunerea legislativă răspunde unei nevoi reale de ajustare a cadrului penal, evidențiată de fapte de o gravitate extremă și de date statistice care indică un volum semnificativ de fapte penale atribuite minorilor, inclusiv celor sub 14 ani, motiv pentru care vă solicităm sprijinul pentru adoptarea acesteia.

INIȚIATOR:

Senator AUR Corneliu Negru__

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

SENAT

CAMERA DEPUTAȚILOR

LEGE

pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal

Parlamentul României adoptă prezenta lege

Articol unic – Legea nr. 286/2009, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 113 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 113

Limitele răspunderii penale

(1) *Minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani nu răspunde penal.*

(2) *Prin excepție de la dispozițiile alin. 1 minorul care a a împlinit varsta de 12 ani răspunde penal pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 188, art. 189, art. 193 alin. 2, art. 194 alin. (1) și (2), art. 195, art. 218, art. 218¹ alin. 3, art. 233 și art. 234, dacă se dovedește că a săvârșit fapta cu discernământ.*

(3) *Minorul care a împlinit vârsta de 14 ani răspunde penal potrivit legii.”*

2. Articolul 114 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 114

Consecințele răspunderii penale

(1) *Față de minorul care, la data săvârșirii infracțiunii, nu a împlinit vârsta de 18 ani se ia o măsură educativă neprivativă de libertate.*

(2) Față de minorul prevăzut în alin. (1) se va lua o măsură educativă privativă de libertate în următoarele cazuri:

a) dacă a mai săvârșit o infracțiune, pentru care i s-a aplicat o măsură educativă ce a fost executată ori a cărei executare a început înainte de comiterea infracțiunii pentru care este judecat;

b) atunci când pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea de 7 ani sau mai mare ori detențiunea pe viață."

3. La articolul 115, după alineatul (2) se introduc două noi alineate, alin. (3) și alin. (4), cu următorul cuprins:

„(3) Față de minorul prevăzut la art. 113 alin. (2), care a săvârșit una din infracțiunile prevăzute de art. 194 alin. (1) și (2), art. 233 și art. 234, se va lua măsura educativă privativă de libertate prevăzută la alin. (1) pct. 2 lit. a, respectiv internarea într-un centru educativ.

(4) Față de minorul prevăzut la art. 113 alin. (2), care a săvârșit una din infracțiunile prevăzute de art. 188, 189 și 195 se va lua măsura educativă privativă de libertate prevăzută la alin. (1) pct. 2 lit. b, respectiv internarea într-un centru de detenție."

4. La articolul 117, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Măsura educativă a stagiului de formare civică constă în obligația minorului de a participa la un program cu o durată cuprinsă între 3-6 luni, pentru a-l ajuta să înțeleagă consecințele legale și sociale la care se expune în cazul săvârșirii de infracțiuni și pentru a-l responsabiliza cu privire la comportamentul său viitor."

5. Articolul 118 se modifică și va avea următorul cuprins :

„Art. 118

Supravegherea

Măsura educativă a supravegherii constă în controlarea și îndrumarea minorului în cadrul programului său zilnic, pe o durată cuprinsă între 6-9 luni, sub coordonarea serviciului de probațiune, pentru a asigura participarea la cursuri școlare sau de formare profesională și prevenirea desfășurării unor activități sau intrarea în legătură cu anumite persoane care ar putea afecta procesul de îndreptare a acestuia."

6. La articolul 119, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins :

„(1) Măsura educativă a consemnării la sfârșit de săptămână constă în obligația minorului de a nu părăsi locuința în zilele de sâmbătă și duminică, pe o durată cuprinsă între 12-24 săptămâni, afară de cazul în care, în această perioadă, are obligația de a participa la anumite programe ori de a desfășura anumite activități impuse de instanță.”

7. La articolul 120, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Măsura educativă a asistării zilnice se ia pe o durată cuprinsă între 6-9 luni, iar supravegherea se face sub coordonarea serviciului de probațiune.”

8. La articolul 122, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Instanța dispune încetarea executării unora dintre obligațiile pe care le-a impus, când apreciază că menținerea acestora nu mai este necesară, dar nu mai devreme de 2 luni de la data impunerii acestora.”

9. La articolul 123 alineatul (1), litera a) se modifică și va avea următorul cuprins:

„a) prelungirea măsurii educative, fără a putea depăși cu mai mult de 3 luni maximul prevăzut de lege pentru aceasta;”

10. La articolul 123 alineatul (3), litera a) se modifică și va avea următorul cuprins:

„a) prelungirea măsurii educative luate inițial, fără a putea depăși cu mai mult de 3 luni maximul prevăzut de lege pentru aceasta;”

11. Articolul 124 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 124

Internarea într-un centru educativ

(1) Măsura educativă a internării într-un centru educativ constă în internarea minorului într-o instituție specializată în recuperarea minorilor, unde va urma un program de pregătire școlară și formare profesională potrivit aptitudinilor sale, precum și programe de reintegrare socială.

(2) Internarea se dispune pe o perioadă cuprinsă între unu și 5 ani.

(3) Dacă în perioada internării minorul săvârșește o nouă infracțiune sau este judecat pentru o infracțiune concurentă săvârșită anterior, instanța poate

menține măsura internării într-un centru educativ, prelungind durata acesteia, fără a putea depăși cu mai mult de 1 an maximul prevăzut de lege, sau o poate înlocui cu măsura internării într-un centru de detenție.

(4) În cazul în care pe durata internării minorul a dovedit interes constant pentru însușirea cunoștințelor școlare și profesionale și a făcut progrese evidente în vederea reintegrării sociale, după executarea a cel puțin jumătate din durata internării, instanța poate dispune:

a) înlocuirea internării cu măsura educativă a asistării zilnice pe o perioadă egală cu durata internării neexecutate, dar nu mai mult de 1 an, dacă persoana internată nu a împlinit vârsta de 18 ani;

b) liberarea din centrul educativ, dacă persoana internată a împlinit vârsta de 18 ani.

(5) Odată cu înlocuirea sau liberarea instanța impune respectarea uneia sau mai multora dintre obligațiile prevăzute în art. 121 până la împlinirea duratei măsurii internării.

(6) Dacă minorul nu respectă, cu rea-credință, condițiile de executare a măsurii asistării zilnice sau obligațiile impuse, instanța revine asupra înlocuirii sau liberării și dispune executarea restului rămas neexecutat din durata măsurii internării într-un centru de detenție .

(7) În cazul săvârșirii, până la împlinirea duratei internării, a unei noi infracțiuni de către o persoană care nu a împlinit vârsta de 18 ani și față de care s-a dispus înlocuirea măsurii internării într-un centru educativ cu măsura asistării zilnice, instanța revine asupra înlocuirii și dispune:

a) executarea restului rămas din durata măsurii internării inițiale, cu posibilitatea prelungirii duratei acesteia până la maximul prevăzut de lege;

b) internarea într-un centru de detenție."

12. Articolul 125 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 125

Internarea într-un centru de detenție

(1) Măsura educativă a internării într-un centru de detenție constă în internarea minorului într-o instituție specializată în recuperarea minorilor, cu regim de pază și supraveghere, unde va urma programe intensive de reintegrare socială, precum și programe de pregătire școlară și formare profesională potrivit aptitudinilor sale.

(2) Internarea se dispune pe o perioadă cuprinsă între 2 și 7 ani, afară de cazul în care pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea

de 15 de ani sau mai mare ori detențiunea pe viață, când internarea se ia pe o perioadă cuprinsă între 5 și 15 ani.

(3) Dacă în perioada internării minorul săvârșește o nouă infracțiune sau este judecat pentru o infracțiune concurentă săvârșită anterior, instanța prelungește măsura internării, fără a putea depăși cu mai mult 2 ani maximul prevăzut în alin. (2), determinat în raport cu pedeapsa cea mai grea dintre cele prevăzute de lege pentru infracțiunile săvârșite. Din durata măsurii educative se scade perioada executată până la data hotărârii.

(4) În cazul în care pe durata internării minorul a dovedit interes constant pentru însușirea cunoștințelor școlare și profesionale și a făcut progrese evidente în vederea reintegrării sociale, după executarea a cel puțin jumătate din durata internării, instanța poate dispune:

a) înlocuirea internării cu măsura educativă a asistării zilnice pe o perioadă egală cu durata internării neexecutate, dar nu mai mult de 2 ani, dacă persoana internată nu a împlinit vârsta de 18 ani;

b) liberarea din centrul de detenție, dacă persoana internată a împlinit vârsta de 18 ani.

(5) Odată cu înlocuirea sau liberarea, instanța impune respectarea uneia sau mai multora dintre obligațiile prevăzute în art. 121, până la împlinirea duratei măsurii internării.

(6) Dacă minorul nu respectă, cu rea-credință, condițiile de executare a măsurii asistării zilnice sau obligațiile impuse, instanța revine asupra înlocuirii sau liberării și dispune executarea restului rămas neexecutat din durata măsurii internării într-un centru de detenție.

(6¹) Dacă persoana liberată în condițiile alin. (4) lit. b nu respectă, cu rea-credință, obligațiile impuse, instanța revine asupra liberării și dispune executarea restului rămas neexecutat din durata măsurii internării într-un penitenciar.

(7) În cazul săvârșirii, până la împlinirea duratei internării, a unei noi infracțiuni de către o persoană care nu a împlinit vârsta de 18 ani și față de care s-a dispus înlocuirea măsurii internării într-un centru de detenție cu măsura asistării zilnice, instanța revine asupra înlocuirii și dispune:

a) executarea restului rămas din durata măsurii internării într-un centru de detenție;

b) prelungirea duratei acestei internări în condițiile prevăzute în alin. (3).

(7¹) În cazul săvârșirii, până la împlinirea duratei internării, a unei noi infracțiuni de către o persoană liberată în condițiile alin. (4) lit. b, instanța revine asupra înlocuirii și dispune:

- a) executarea restului rămas din durata măsurii internării într-un centru de detenție, dacă pedeapsa pentru infracțiunea săvârșită nu este închisoarea ;*
- b) dacă pedeapsa pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea, se aplică pedeapsa închisorii, care se majorează cu o treime din restul rămas neexecutat din măsura internării."*

13. La articolul 129 alineatul (2), literele b) și d) se modifică și vor avea următorul cuprins:

- „b) dacă măsura educativă este privativă de libertate, iar pedeapsa este închisoarea, se aplică pedeapsa închisorii, care se majorează cu o durată egală cu o treime din durata măsurii educative ori din restul rămas neexecutat din aceasta la data săvârșirii infracțiunii comise după majorat;*
- d) dacă măsura educativă este privativă de libertate, iar pedeapsa este amenda, se execută măsura educativă, a cărei durată se majorează cu cel mult 1 an."*

14. Articolul 131 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 131

Prescripția răspunderii penale a minorilor

Termenele de prescripție a răspunderii penale, prevăzute în art. 154, se reduc cu o treime pentru cei care la data săvârșirii infracțiunii erau minori și se întrerup sau se suspendă în condițiile prevăzute de lege pentru majori."

15. La articolul 134, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Dispozițiile prezentului titlu se aplică și majorilor care, la data săvârșirii infracțiunii, nu aveau împlinită vârsta de 18 ani."

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (1) din Constituția României, republicată.

Președintele Senatului

Președintele Camerei Deputaților